

VI. Miscellanea

1. Ś. P. PROFESOR LEON WAŚCISZEWSKI.

W dniu 22 marca 1935 r. zmarł w Warszawie Leon Waściszewski, profesor zwyczajny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego *.

Prof. Waściszewski urodził się w r. 1886. W r. 1904 ukończył szkołę realną w Warszawie, poczem wyjechał na studia do Belgji (Bruksela). W r. 1907 wstąpił do Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Puławach i ukończył go w r. 1912 ze stopniem „uczonego agronoma pierwszego rzędu”. Przez następne pięć lat pracuje w tymże Instytucie, przygotowując się do pracy profesorskiej. W r. 1917 był delegowany na rok do Uniwersytetu w Petersburgu.

W okresie wielkiej wojny Prof. Waściszewski pracuje w wielu instytucjach polskich, jak Centralny Komitet Obywatelski Królestwa Polskiego w Charkowie, Rada Zjazdów polskich organizacji pomocy ofiarom wojny w Petersburgu w charakterze dyrektora biura statystycznego, w Komisji Likwidacyjnej dla spraw Królestwa Polskiego, w pracach Narady ekonomicznej i rozrachunkowej w charakterze kierownika działu rolniczo-ekonomicznego.

Już w Petersburgu bierze udział w organizacji Uniwersytetu Katolickiego. Od otwarcia go, t. j. od r. 1918/19 wykłada statystykę i politykę ekonomiczną. Wr. 1920 uzyskuje w Uniwersytecie Jagiellońskim veniam legendi z powyższych przedmiotów. Sprawował urząd Dziekana wydziału prawa i nauk społ. ekon. w latach 1920—1922 i w r. 1924/25 oraz urząd wicerektora w latach 1922—1925. Szczególniej się zajmował organizacją sekcji ekonomicznej na wydziale prawa, a w trudnym okresie inflacji i dewaluacji pracował z poświęceniem dla Uczelni. W ostatnich latach poza pracą w Uniwersytecie Lubelskim miał wykład zlecony w Szkole Głównej Gosp.

* W ostatnich latach Zmarły powrócił do swego rodzowego nazwiska, które ze względów politycznych jego ojciec zmienił na Waściszakowski, gdy osiedlił się w b. Galicji po wyjeździe z b. zaboru rosyjskiego.

Wiejskiego w Warszawie i kierował Wydziałem Statystycznym w Związku Kas Chorych.

Zmarły ogłosił wiele prac, m. innymi: "Rajony polewej kultury w Carstwie Polskim" (1916). W sprawie organizacji naszego rolnictwa (1918). Ewolucja produkcji rolnej (1919). Z dziedziny statystyki agrarnej (1920). Źródła statystyki rolnej (1921). O spisach ludności (1921). Statystyka, teoria metody statystycznej (1930). Pracownicy młodociani w świetle badań Kas Chorych (1932). Rys statystyczny organizacji i lecznictwa Kas Chorych (1933) itd.

X. *Prof. A. Szymański* (Lublin).

2. Ś. P. RUS JAREMA KUSZTELAN

Ś. p. Rus Jarema Kusztelan urodził się 18 lipca 1884 r. w Poznaniu jako syn założyciela i pierwszego dyrektora Banku Związku Spółek Zarobkowych Dr. Józefa Kusztelana. Studja ekonomiczne odbył w Monachjum i we Fryburgu, pracując równocześnie w Monachjum w Urzędzie Statystycznym i gromadząc materiały do prac historyczno-ekonomicznych.

Od kwietnia 1920 r. ś. p. Kusztelan objął kierownictwo Wydziału Naukowo-Prasowego i Statystycznego w Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu, opracowując roczne sprawozdania zrzeszonych w Związku spółdzielni, pisząc liczne artykuły, wreszcie od roku 1922—1926 redagując „Poradnik Spółdzielni”. Poza pracą w Związku ś. p. Kusztelan gromadził materiały do historii ruchu spółdzielczego. Ponadto Zmarły zamieszczał prace swe i przyczynki w różnych czasopismach, m. in. w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym”. Drukiem zostały wydane następujące jego prace:

1. Ks. Patron Augustyn Szamarzewski, pionier spółnictwa ludowego, Poznań, 1918 r.
2. Rodowód spółek ludowych, Poznań, 1926 r.

Pozatem ś. p. Kusztelan przetłumaczył książkę p. t. „Duńskie rolnictwo” prof. Dr. Brinkmana, wydaną w Poznaniu w 1926 r.

W latach 1921—30 ś. p. Kusztelan stale opracowywał dla „Ruchu” kronikę spółdzielczą.

Przedwczesny zgon, spowodowany ciężką chorobą trapiącą ś. p. Kusztelana od dłuższego czasu, nie pozwolił spożytkować jego uzdolnień i zamiłowania w pracach badawczych nad rozwojem ruchu spółdzielczego w Polsce.

Dr. A. Całkosiński (Poznań).

3. POLSKA KOMISJA WSPÓŁPRACY PRAWNICZEJ MIĘDZYNARODOWEJ

KOMUNIKAT

W dniu 25 i nast. kwietnia specjalna delegacja Polskiej Komisji Współpracy Prawniczej Międzynarodowej w składzie: Prezesa Komisji, S. S. N. prof. E. Stan. Rappaporta, zast. naczelnika Wydziału Traktatowego M. S. Z dr. M. Potulickiego i S. Gr. J. W. Śliwowskiego, jako sekretarza, odwiedziła Tallin, Tartu (Dorpat) i Rygę celem nawiązania bliższego kontaktu z prawnikami rzeczonych państw bałtyckich.

Pobyt w Estonji miał charakter podwójny: po pierwsze wizyty za zeszłoroczny pobyt w Warszawie przedstawicieli najwyższej magistratury sądowej, a ponadto miał na widoku: zorganizowanie grupy estońskiej Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego (Wiceprezes „Zrzeszenia” prof. Rappaport), odczyty informacyjne o nowej Konstytucji Polskiej (dr. Potulicki) i zapoznanie się z obecnym stanem więziennictwa estońskiego (S. Gr. Śliwowski).

Wizyta w Rydze związana była już głównie z organizacją grupy łotewskiej Międzynarodowego Zrzeszenia Prawa Karnego, przy czym wykorzystano również i ten pobyt dla wyżej już wskazanych celów informacyjnych o nowej Konstytucji Polskiej i dla wymiany materiałów, dotyczących więziennictwa.

Wyżej wskazany skład i podział funkcji w delegacji umożliwił jej spełnienie szeregu czynności informacyjnych, uzupełniających o polskiej działalności ustawodawczej i kodyfikacyjnej zarówno w zakresie prawa cywilnego i karnego, jak i państwowego oraz dokonanie wymiany szeregu druków i książek, które niewątpliwie ułatwią dalszy celowy kontakt korespondencyjny i naukowo-badawczy. Odczyty dr. Potulickiego w Tallinie i Tartu oraz prof. Rappaporta w Uniwersytecie Ryskim ześrodkowały na treści nowej Konstytucji Polskiej i Kodeksu Karnego Polskiego uwagę elity prawniczej w wyżej wskazanych miastach.

4. POLESKIE TOWARZYSTWO PRAWNICZE

Poleskie Towarzystwo Prawnicze w Brześciu n/B. powstało w czerwcu 1934 roku, obierając sobie za cel szerzenie i rozwój wiedzy prawniczej wogóle i polskiej w szczególności oraz budzenie

zamiłowania do badań prawniczych wśród osób należących do zawodów prawniczych, jak również zjednoczenie prawników i rozwój stosunków towarzyskich wśród członków.

W dniu 28 października 1934 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków T-wa na którym wybrano zarząd, w skład którego weszli: prezes — Stanisław Falkowski, prezes Sądu Okr. w Pińsku; wiceprezes: Włodzimierz Ciwczyński, Sędzia S. O.; Sekretarz: adwokat Adam Berland; bibliotekarz — Wacław Krzywopisza, wiceprokurator; Skarbnik: adwokat Eugenjusz Wołkow; członkowie zarządu: płk. K. S. Józef Tesznar, szef Prokuratury Wojskowej oraz Walerjan Lewicki, wiceprezes S. O. w Pińsku.

W dniu 18 listopada 1934 r. odbyło się otwarcie T-wa. Na uroczystą akademię przybyli liczni przedstawiciele instytucyj państwowych i samorządowych. Referaty wygłosili: prof. Janusz Jamontt na temat „Zasada oportunistu przy ściganiu przestępstw”; adwokat Jerzy Berland na temat „Przemiany światopoglądu prawniczego w dobie dzisiejszej (uwagi z dziedziny filozofji prawa)” oraz adwokat dr. Rafał Lemkin na temat „Nowe kierunki w ustawodawstwie kryminalnem (materjalnem i procesowem)”.

Normalna działalność Towarzystwa rozpoczęła się w grudniu ub. r. Zorganizowano trzy sekcje: prawa cywilnego, karnego i publicznego. Prace pierwszych dwóch są bardziej wydatne ze względu na większą ilość ich członków. Na zebraniach sekcji cywilnej wygłoszone już zostały dwa referaty: „Uchylenie zabezpieczenia i restytucja” oraz „Przepisy wprowadzające Kodeks Zobowiązań”. Na zebraniach członków sekcji karnej wygłoszono dwa referaty: „art. 286 k. k.” oraz „Nowa ustawa szpiegowska”. Zebrania każdej sekcji odbywają się dwa razy miesięcznie, przyczem, prócz referatów, odbywają się również pogadanki na tematy aktualne z omawianiem różnych wątpliwości prawnych z codziennej, bieżącej praktyki. Zaprojektowano też na przyszłość cały cykl referatów, których referenci zostali już wyznaczeni, a to ze względu na umożliwienie im zebrania potrzebnych materjałów. Najbliższy referat pod tyt. „Analiza rozwoju ruchu spółdzielczego w rolnictwie w Polsce” wygłoszony będzie w dniu 20 bieżącego miesiąca.

Zorganizowano bibliotekę dzieł prawniczych oraz dzieł naukowych pomocniczych względem nauki prawa, Biblioteka Towarzystwa liczy 400 tomów. Zaprowadzono katalogi i ustanowiono określone godziny, w których odbywa się wydawanie książek.

Liczba członków Towarzystwa w chwili obecnej wynosi 135 osób.

5. PIŚMIENICTWO PRAWNICZE SŁOWIAŃSKIE

(POLONICA)

Pravnik (Praga) w n-rze 5 zamieszcza przeglądy treści: „Przeglądu Prawa i Administracji” kw. I r. b. „Ruchu Prawniczego, Ekon. i Socj.” z. 2 r. b.; w zesz. 6–9 „*Prawny Obzor*” (Bratislava) daje przeglądy treści: „Gazety Sądowej Warszawskiej (Nr. 3–12); „Głosu Sądownictwa” (Nr. 3); „Polskiego Procesu Cywilnego” (Nr. 3–6); „Czasopisma Adwokatów Polskich” (Nr. 7–12 ex 1934); „Przeglądu Notarjalnego” (Nr. 1–6); „Prawa” (Nr. 3–4); „Przeglądu Prawa Handlowego” (Nr. 2–4); „Wileńskiego Przeglądu Prawniczego” (Nr. 10 ex 1934 i Nr. 4 r. b.); „Czasopisma Sędziowskiego” (Nr. 2); „Przeglądu Prawa i Administracji” (kw. I); „Ruchu Prawniczego, Ekon. i Socj.” (z. 2 r. b.) oraz „Prac Socjologicznych” (I); *Soudcovske Listy* (Praga) w zeszytcie 4 zamieszczając przegląd treści 2–3 „Głosu Sądownictwa”, dłużej zatrzymują się nad artykułem L. Wójcika p. t. „O unifikacji ducha praw polskich” podając krótkie streszczenie artykułu pióra dr. K. W tymże zeszytcie pomieszczono również przegląd treści I z r. b. „Ruchu Prawniczego, Ekon. i Socjol.”.

6. Z CZASOPISM EKONOMICZNYCH

Ukazał się pierwszy zeszyt nowego czasopisma teoretyczno-ekonomicznego p. t. „*Studja ekonomiczne*” („*Ekonomie Studies*”). Wydawnictwo to jest organem Instytutu Ekonomicznego Polskiej Akademji Umiejętności, założonego przy poparciu Fundacji Rockefellera i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Redakcja znajduje się w rękach Dyrektora wspomnianego Instytutu, znanego teoretyka Prof. Dr. Adama Heydla oraz Włodzimierza Hagemejera.

Przedmowa redakcji i treść pierwszego zeszytu wskazują, że „*Studja ekonomiczne*” będą nowym, nieistniejącym dotąd u nas, typem czasopisma ekonomicznego. Będzie ono, jak można sądzić, poświęcone wyłącznie czystej teorji oraz zbliżeniu ruchu naukowego polskiego do nauki zagranicznej. Dlatego ostatniego powodu „*Studja ekonomiczne*” drukowane są w dwóch językach po — polsku i po — angielsku ze znaczną przewagą tego ostatniego. Przytem do oryginalnych prac drukowanych po angielsku dołączone są streszczenia polskie, do polskich — streszczenia angielskie. Oprócz artykułów, nowy organ pomieszcza po angielsku streszczenia teoretycznych prac polskich chcąc w ten sposób udostępnić zagranicy zaznajomienie się z bieżącą polską literaturą ekonomiczno-teoretyczną. Redakcja zapowiada iż zamierza umieszczać także recenzje

z dzieł obcych. Pierwszy zeszyt „Studjów ekonomicznych” obejmuje sześćdziesiąt stron druku i zawiera trzy oryginalne prace, w tem na pierwszym miejscu pracę szwedzkiego uczonego p. Sune Carlsona „0 pojęciu równowagi w teorii zysku”, oraz osiem angielskich streszczeń prac polskich autorów z lat 1931—1933.

Nowe wydawnictwo przejmuje nas krzepiaćcem uczuciem, iż powstała nowa, niezmiernie ważna i pożyteczna placówka naukowa, która nietylko potrafiła sobie wytknąć śmiały plan wprowadzenia w świat nauki polskiej ekonomji, ale realizuje go, choć jest to zadanie w tej chwili doprawdy trudne z wielu względów. To też nie wątpimy, że wysiłkom redakcji „Studjów ekonomicznych” towarzyszyć będą najlepsze życzenia i poparcie całego świata naukowego ekonomistów w Polsce.

St. R.

7. FUNDACJA IMIENIA FRANCISZKA NOWODWORSKIEGO

Sprawozdanie od 1 kwietnia 1933 r. do 31 grudnia 1934 r.

Sprawozdanie z działalności Komitetu za okres poprzedni, mianowicie za czas od 2 lipca 1929 r. do 31 marca 1933 r., podane zostało do wiadomości publicznej, zgodnie z § 18 lit. F statutu Fundacji, przez rozesłanie go — celem wydrukowania — do szeregu czasopism, przeważnie prawniczych.

W okresie sprawozdawczym urzeczywistnione zostało pierwsze postanowione przez Komitet wydawnictwo Fundacji, mianowicie wyszła z druku nakładem Fundacji książka pod tytułem: „Fundacja imienia Franciszka Nowodworskiego”, zawierająca: życiorys Franciszka Nowodworskiego, przemówienia na pogrzebie i na akademji ku uczczeniu Jego zasług, odezwę do społeczeństwa w sprawie utworzenia Fundacji, Statut Fundacji, krótkie sprawozdanie z działalności Komitetu Fundacji (stronic 79, druk Zakł. Druk. F. Wyszyn i S-ka, Warszawa 1934).

Książka ta zostanie rozesłana sądom, wydziałom prawnym uniwersytetów, bibliotekom publicznym, konsystorzom kurj djecejalnych, radom adwokackim, instytucjom i zrzeszeniom prawniczym, stowarzyszeniom akademickim, czasopismom prawniczym i wogóle prasie oraz znajdować się będzie w sprzedaży.

Pozatem w okresie sprawozdawczym prowadzone były dalsze prace, przez powołaną w tym celu przez Komitet Fundacji komisję redakcyjną, nad przygotowaniem postawionego przez Komitet wydawnictwa polskiego słownika prawniczego. Skład komisji redakcyjnej jest obecnie następujący: przewodniczący adw. Stanisław

Kijeński; członkowie: prof. dr. ks. Ignacy Grabowski, Sędzia Sądu Najwyższego Bohdan Korsak, adw. Aleksander Mogilnicki, adw. Leon Nowodworski, sędzia Sądu Najwyższego Marjan Sokalski, sędzia Sądu Najwyższego Stanisław Wyrobek, przytem Komisji służy prawo kooptacji — w miarę potrzeby. Przedwstępne prace przygotowawcze do powyższego wydawnictwa zostały ukończone, mianowicie sporządzono spis około 15 000 wyrazów, podlegających uwzględnieniu w słowniku, sporządzono spisy alfabetyczne tych wyrazów, przystąpiono do zaprowadzenia odpowiedniej kartoteki; przygotowano szereg opracowań przykładowych poszczególnych wyrazów. Dalsze prace — w kierunku zapewnienia współpracownictwa odpowiednich sił fachowych, podziału materiału do opracowania i t. p. — są w toku. Niestety, z natury rzeczy, należyte opracowanie słownika potrwać musi czas dłuższy.

Wedle sprawozdania rachunkowego Komitetu za rok 1933/34, stosownie do § 27 statutu fundacji sprawdzonego przez Komisję Rewizyjną (w składzie: adw. Stanisław Janczewski, dyr. Józef Stemler, prof. dr. Wacław Sierpiński), fundusze Fundacji wynosiły na dzień 31 marca 1934 r. ogółem sumę 55 082 zł 52 gr. Na dzień 31 grudnia 1934 r. (w związku z wydatkami na wydawnictwo książki, o której wyżej mowa) fundusze uległy zmniejszeniu do sumy 53 965 zł 27 gr. Fundusze są ulokowane w Pocztowej Kasie Oszczędności na książeczkach oszczędnościowych.

W wyniku wyborów uzupełniających, dokonanych w myśl § 15 statutu na miejsce członków Komitetu wylosowanych oraz na miejsce zmarłego członka Komitetu Ryszarda Aurelego Leżańskiego, em. sędziego Sądu Najwyższego, obecny skład Komitetu Fundacji jest następujący:

Prezes: p. Władysław Seyda,

Wiceprezes: ks. Biskup Antoni Szlagowski,

Skarbnik: p. Stanisław Kijeński,

Sekretarz: p. Marjan Sokalski.

Członkowie: pp. Ignacy Baliński, Kazimierz Budny, Ignacy Chrzanowski, Bohdan Korsak, Aleksander Mogilnicki, Leon Nowodworski, Bolesław Pohorecki, Zygmunt Wasilewski.

Skład Komisji Rewizyjnej jest następujący: pp. Stanisław Janczewski, Wacław Sierpiński, Józef Stemler.

Zgodnie z § 18 lit. f statutu niniejszego sprawozdanie podaje się do wiadomości publicznej.

Warszawa, dnia 31 grudnia 1934 r.

Prezes (—) *Wł. Seyda*, Wiceprezes (—) *Biskup Szlagowski*,

Skarbnik (—) *St. Kijeński*, Sekretarz (—) *M. Sokalski*.

8. DZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA I HIGJENY PRACY NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH POZNAŃSKICH

Na tegorocznych Międzynarodowych Targach Poznańskich zorganizowany został po raz pierwszy przez Instytut Spraw Społecznych specjalny dział, poświęcony bezpieczeństwu i higjieny pracy.

W części propagandowej tego Działu odpowiednie tablice i fotomontaże przedstawiły ogólne liczby wypadków i ich nasilenie w poszczególnych gałęziach produkcji oraz straty gospodarcze, wpływające stąd dla życia gospodarczego kraju, straty, wynoszące w ciągu roku około 250 milj. zł. Zmniejszenie tylko o 20% wypadkowości w przemyśle pozwoliłoby wybudować w Polsce 10 000 izb mieszkalnych lub 1 000 szkół powszechnych lub też 700 km szos. Plastycznie przedstawiona analiza przyczyn wypadkowości wskazuje, że większości wypadków można uniknąć, gdyż spowodowane one są głównie przez braki techniczne i organizacyjne. Następnie część propagandowa przedstawiła akcję, jaką prowadzi się w Polsce i zagranicą w kierunku zmniejszenia wypadkowości, ilustrując ją szeregiem plakatów i wydawnictw naukowych i propagandowych. Wreszcie podkreślone zostało znaczenie finansowego zainteresowania przedsiębiorców akcją zapobiegania wypadkom, która powoduje zmniejszenie składek ubezpieczeniowych, strat bezpośrednich, wynikających z wypadków i powiększa wydajność pracy robotników, pracujących w warunkach bezpieczeństwa i zdrowia.

W części handlowej działu bezpieczeństwa i higieny pracy wzięło udział szereg firm, wytwarzających lub sprzedających przyrządy i aparaty zabezpieczające, jak maski i respiratory, okulary, ubrania ochronne, gaśnice i t. p.

Na specjalnym stoisku Związek Polskich Hut Żelaznych przedstawił metody i wyniki wprowadzonej w hutnictwie służby bezpieczeństwa pracy.

Informacyj i objaśnień w zakresie zagadnień, uwidocznionych w stoiskach, udzielali współpracownicy Instytutu. Poza to zwiedzający otrzymali szereg wydawnictw propagandowych i wysłuchali specjalnych przemówień, nadawanych z płyt przez umieszczone w pawilonie głośniki.

Dział bezpieczeństwa i higieny pracy wzbudził wielkie zainteresowanie wśród zwiedzającej Targi publiczności, a zwłaszcza wśród sfer przemysłowych i młodzieży szkół technicznych i rzemieślniczych.

9. FUNDUSZ WYDAWNICZY „RUCHU”

Na fundusz wydawniczy „Ruchu” złożyli:

Bank Cukrownictwa w Poznaniu	1 000 zł
Fundusz naukowy Zrzeszenia Pracowników Banku Pols.	1 000 „
Poznańskie Ziemstwo Kredytowe	750 „
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego	350 „
Starostwo Krajowe Pomorskie	300 „
Wielkopolska Izba Rolnicza	300 „
Izba Przemysłowo-Handlowa w Katowicach	100 „
Wydział Powiatowy w Inowrocławiu	50 „
Dr. M. Skorny	50 „

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poparcie przez pozyskiwanie nowych prenumeratorów jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201 346) będą na tem miejscu ogłaszane.